

Helsinki 30.5.2017

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaosto

Asia: Hallituksen esitys lisätalousarvioksi ja VNS 4/2017 Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2018-2021

Tieteentekijöiden liiton lausunto: korkeakoulujen rahoitus ja sen painopisteet LTAE:n ja JTS:n valossa

Tieteentekijöiden liitto tarkastelee lausunnossaan lisätalousarviota ja julkisen talouden suunnitelmaa yliopistojen kannalta.

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2017 lisätalousarvioksi

Tekniikan korkeakoulutuksen ja tutkimuksen yhteisen alustan luomiseen Turkuun ehdotetaan varattavaksi 2 miljoonaa euroa ja toimintamallin kehittämiseen Suomen tekniikan alan yliopistojen yhteistyöhön Lounais-Suomessa 12 miljoonaa euroa vuosina 2017-21.

Varsinais-Suomen teollisuuden tilauskanta on aiheuttanut poikkeuksellisen, positiivisen työvoimatarpeen. Tekniikan alan korkeakoulutetuista on nyt alueella pulaa. Koulutettua työvoimaa tarvitaan niin pian, että ehdotettu tekniikan alan yliopistojen yhteistyö sopii tähän tilanteeseen. Tieteentekijöiden liitto katsoo, että asiassa on syytä kuunnella myös alueen yrityksiä. Mikä on pidemmällä tähtäimellä paras ratkaisu alueen työvoimatarpeen tyydyttämiseksi? Arvio koulutusyhteistyön onnistumisesta ja tekniikan alan työvoimatarpeesta Varsinais-Suomessa on välttämätön.

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2018-2021

Hallitus on päättänyt suunnata tutkimusrahapanostuksia Tekesin ja Suomen Akatemian kautta. Tekesin määrärahoja lisätään yhteensä 70 miljoonaa euroa vuosille 2018 ja 2019. Samoilta vuosilta Suomen Akatemialle varataan yhteensä 50 miljoonaa euroa lippulaiva-tutkimuskeskittymien toteuttamiseen. Lippulaivat on tarkoitus perustaa yliopistojen ja tutkimuslaitosten yhteyteen. Lisäksi Tekesille ja Suomen Akatemialle varataan molemmille 60 miljoonan euron pääomitus.

Tavoitteena on julkisen talouden suunnitelman mukaan käyttää tieteen ja tutkimuksen resurssit entistä tehokkaammin, kohottaa tutkimuksen laatua ja vaikuttavuutta sekä tukea tieteen uudistumista. Tieteentekijöiden liitto katsoo, että nopeita tai pysyviä tuloksia on vaikea saavuttaa lippulaivarahoituksella jonka mittaluokka 25 Me/vuosi. Miten varmistetaan sitoutuminen lippulaivahankkeisiin jatkossa? Yliopistojen ahtaalle joutuneiden perustehtävien kehittämistä tämä raha ei auta.

Uusi Suomen Akatemia -TEKES -vetoinen rahoitusmuoto synnyttää myös uutta hankebyrokratiaa ja uuden hakemustyyppin ja arviointimenettelyn. Tämä tulee työllistämään yliopistojen tutkimushallintoja melko paljon. Lippulaivarahoitusta on vahvasti korvamerkittyä, mikä heikentää tutkijalähtöisyyttä ja voi vaikeuttaa sellaisten hakemusten menestystä, missä olisi tieteellisesti painavin sisältö. Tieteentekijöiden liitto muistuttaa, että perustutkimus on kaikkien innovaatioiden perusta.

Tässä vaiheessa on epäselvää, miten 60 Me pääomitus järjestetään Suomen Akatemian ja Tekesin kautta. Käytännössä raha jakautunee useille tutkimusinstituutioille tai -ryhmille, jolloin pääoman tuotot tai siitä muuten seuraavat hyödyt eivät ole kovin suuria, mutta sen jakaminen ja hallinnointi aiheuttaa kustannuksia. Myöhemmin on syytä huolellisesti selvittää, onko tämän tyyppinen rahoitusmuoto perusteltu jakotavan, mittaluokan ja tavoitteiden saavuttamisen osalta.

Tieteentekijöiden liitto katsoo, että, että yliopistojen rahoitukseen kannattaa panostaa suoralla perusrahoituksella ja Suomen Akatemian tai Tekesin vakiintuneilla rahoitusinstrumenteilla.

Liitto pitää hyvänä sitä, että tutkimusaineistojen, tutkimustulosten ja osaamisen laajaa hyödyntämistä ja avoimuutta edistetään.

Petri Koikkalainen
puheenjohtaja

Eeva Rantala
toiminnanjohtaja